

Beschrijvingen beschermde dorpsgezichten

Schalkhaar

Diepenveen

Lettele

Okkenbroek

Brinkgreven

BESCHRIJVING BESCHERMD GEZICHT SCHALKHAAR

Binnen het dorp Schalkhaar zijn twee gebieden op grond van de toenmalige gemeentelijke Monumentenverordening (inmiddels vervangen door de [Erfgoedverordening 2010 Deventer](#)) aangewezen als gemeentelijk beschermd dorpsgezicht. Dit zijn de locaties Park Braband en het Kerkelijk gebied Schalkhaar.

Specifieke kenmerken Park Braband:

Park Braband is voor het dorp Schalkhaar beeldbepalend en vormt, komend vanuit het centrum van Deventer, de entree naar het dorp. De kenmerkende architectuur is van vóór 1940. De bouwmassa's staan in goede verhouding tot de grootte van de bosachtige kavels. In het middel van het park bevindt zich een bosgebied. In dit bosgebied bevindt zich een tennispark met een wekje en drinkpoel. Het geheel geeft het villapark een grote meerwaarde.

Beeldbepalende objecten en elementen van park Braband zijn:

- de stedenbouwkundige opzet met lanen, paden en de bebouwing van vrijstaande villa's en woonhuizen, op grote kavels met een boskarakter;
- alle bebouwing is van voor 1940, zowel qua architectuur als qua bouwmassa;
- het bosgebied met weilandje en drinkpoel;
- het tennispark in zijn huidige omvang;
- het tennishuisje met tennisbaan en boomgaard ten zuiden van de Koningin Wilhelminalaan.

Specifieke kenmerken Kerkelijk gebied Schalkhaar:

Het Kerkelijk gebied Schalkhaar wordt door de toegangsweg in tweeën gedeeld. Aan de westkant staan de kerk met Vredeskapel, de pastorie en het parochiehuisje, omgeven door een grote tuin met bomen. Hier loopt aan de zuidkant langs de Lindeboomsweg nog een oude lindelaan, een deel van het voormalige processiepad. In het oostelijk deel is het processiepad, een laan langs de terreingrens, nog wel volledig aanwezig en omsluit een bosgebied. Binnen dit bos, aan de oostkant van de toegangsweg, ligt de begraafplaats.

Beeldbepalende objecten en elementen van het Kerkelijk gebied Schalkhaar zijn:

- Nicolaaskerk (1895/1933), met het Heilig Hartbeeld;
- pastorie (1933);
- parochiezaaltje;
- vredeskapel (1990);
- kerkhof met heiligenhuisje (1906) en gereedschapshuisje (ca. 1900);
- bosgebied en tuin met deels nog aanwezig processiepad en boombestand.

BESCHRIJVING BESCHERMD GEZICHT DIEPENVEEN

Het dorp Diepenveen heeft daarnaast een beschermd dorpsgezicht. De oude kern van het dorp rond om de kerk heeft zijn vorm te danken aan het voormalige 15de eeuwse vrouwenklooster van de Moderne Devotie. De kloosterhof, thans het kerkplein, is nooit bebouwd geweest en de aanwezige restanten van de kloosterbebouwing hebben de aanzet gegeven voor ontwikkeling van het dorp rond de kerk. Naast dit gebied strekt het beschermde gezicht zich ook uit in westelijke richting het landelijk gebied in.

Beschermd dorpsgezicht

Het gemeentelijk beschermd dorpsgezicht is aangewezen op grond van de monumentenverordening, die naar verwachting in 2009 wordt herzien. Het aanwijzen van dit gebied als gemeentelijk dorpsgezicht heeft de bedoeling om het bestaande beeld van de gebieden zoveel mogelijk te behouden. Nieuwe ontwikkelingen moeten de karakteristieke waarden van de bebouwing en elementen in de beschermde gebieden respecteren. Hieronder volgt een beschrijving van de (deel)gebieden.

De oude kern van het dorp Diepenveen

De oude kern van het dorp Diepenveen heeft zijn huidige vorm te danken aan het voormalige vrouwenklooster (1400-1578) van de Moderne Devotie. De kloosterhof, nu het Kerkplein, is nooit bebouwd en de aanwezige restanten van de kloosterbebouwing hebben de aanzet gegeven voor de ontwikkeling van het dorp rond de kerk. Dit heeft een ruimtelijk unieke situatie gecreëerd. Het hoog gelegen Kerkplein wordt aan drie zijden door bebouwing omgeven. Aan de noordkant is dat de kerk, een karakteristiek, sober bakstenen gebouw met steunberen en rondboog vensters waarvan het pannendak wordt bekroond door een houten klokkentorentje. Dit was de 15de-eeuwse kloosterkerk, die met de ingrijpende restauratie van 1720 zijn huidige vorm kreeg. Aan de zuidkant wordt het Kerkplein begrensd door de fraaie bebouwing van de Kerkstraat, van oorsprong mogelijk ook behorend tot de kloosterbebouwing, maar in zijn huidige vorm 18de en 19de eeuws. Aan de oostkant is het met name de bebouwing langs het straatvormige deel van het Kerkplein die het beeld bepaalt, dit is tevens de hoofdtoegang tot het plein vanaf de Dorpsstraat. Tegenover deze toegang ligt aan de oostkant van de Dorpsstraat de "Brouwerij", ooit onderdeel van het klooster. De westkant van het Kerkplein geeft door een coulisse van bomen uitzicht op het lager gelegen weidegebied met volkstuintjes, dat in de verte begrensd wordt door de bosgebieden van de daar gelegen landgoederen. Op de grafsteen vóór de oude ingang van de kerk aan de zuidzijde staat het jaartal 1560, ook de twee grafstenen in de kerk dateren uit de kloostertijd. De bomen op het plein en het grasveld met de daarin nog aanwezige grafstenen herinneren aan het protestantse kerkhof. Daar is door de aanwezigheid van de zeer zeldzame Holwortel nog een unieke waarde aan toegevoegd. De Holwortel behoort tot de zogenaamde 'stinze flora'. Stinze-planten komen voor op oude buitenplaatsen en op plekken waar in de middeleeuwen kloosters stonden.

De bebouwing die zich eind 19de en begin 20e eeuw langs de Dorpsstraat ontwikkelde tussen de beide bruggen over de Wetering, vormt een bijna gesloten gevelwand langs de westkant van deze straat: pandjes van één laag met een kap waarop aan de straatkant meestal één, soms fraai vormgegeven, dakkapel prijkt. Dit beeld is er nog steeds. Aan de oostkant stonden tot ver in de 19de eeuw slechts de beide panden die ook al voorkomen op de kadastrale minuut uit 1823, de 'Vrolijke Boer' ofwel de 'Brouwerij' en de boerderij 'Klooster Rande'. Daaromheen loopt de Zandwetering, waar achter ook toen al een grote boomgaard lag met de Molenkolk.

Het schoolmeestershuis (Dorpsstraat 52) tegenover de Sallandsweg was het eerste nieuwe pandje aan deze kant van de Dorpsstraat en werd vermoedelijk tegelijk met de nieuwe lagere school in 1886 gebouwd.

De oude boerderij 'Klooster Rande' moest in de jaren '20 plaats maken voor een nieuwe boerderij, het huidige huis 'Oud Diepenveen', gebouwd in 1925. Daarnaast was al in 1922 'Groot Klooster' gebouwd, een woonhuis in een aan de Amsterdamse school verwante architectuur. Op de plaats van de huidige garage was rond de eeuwwisseling een hotel. In 1925 werd hier de eerste benzinepomp geïnstalleerd.

Beeldbepalende objecten/elementen

De volgende beeldbepalende objecten/elementen zijn in het gebied aanwezig:

- NH kerk - rijksmonument;
- Kerkstraat 2, 4 en 6 - rijksmonumenten;
- De Brouwerij, Dorpsstraat 44 - rijksmonument; een knotlinde op het terrein is genomineerd voor de gemeentelijke bomenlijst;
- het Kerkplein (DPV4), met grafstenen en Bentheimer zandstenen overblijfselen van een waterput, (mogelijk nog) aanwezige archeologische zaken, zoals funderingsresten van het voormalige kloostercomplex, de holwortel en de bomen;
- de pomp op het Kerkplein (DPV4a), gietijzeren pomp van Nering Bögel, ca. 1875, rijksmonument;
- voormalig postkantoor met woning, daterend van rond de eeuwwisseling (DPV5).
- het pand naast het voormalige postkantoor op de hoek van Kerkplein en Dorpsstraat was een bakkerij, die in zijn huidige gedaante dateert uit het eind van de 19de eeuw; mogelijk was dit de bakkerij die in 1839 werd gebouwd; het pand is na een brand ingrijpend gerenoveerd;
- voormalige herberg, nu restaurant De Roetertshof, ca. 1880 (DPV6);
- de Nootenhof, 1866 (DPV15), oorspronkelijk woonhuis, nu kosterwoning met zaaltje, gebouwd na de afbraak van de Dingshof in Olst. De Notenhof werd in 1866 als woonhuis gebouwd. Het pand behoort bij de

N.H. kerk en is in gebruik als kosterswoning met zaaltje. De Notenhof (1866) is van stedenbouwkundig, architectuur- en cultuurhistorisch belang:

- vanwege de beeldbepalende situering in de vrijwel gesloten wand van de Dorpsstraat;
 - als belangrijk onderdeel van de oude dorpskern;
 - vanwege de architectonische vormgeving van voor- en zijgevel.
- de bebouwing op de hoek van Kerk- en Dorpsstraat kreeg in 1905 bij een verbouwing tot twee woningen zijn huidige aanzien, de afgeschuinde hoek is mogelijk van iets later datum. Dit betreft de huidige panden kerkstraat 10 en Dorpsstraat 47;
 - de vrijwel gesloten 19de-eeuwse bebouwingwand aan de westkant van de Dorpsstraat en de veel opener bebouwing aan de oostkant met daar achter de Zandwetering en het open gebied met boomgaard en Molenkolk en het weiland met de kleine kolk en de groenstrook langs de Brinkerinckbaan;
 - Schildersstraat 12-14 (DPV 7) is een fraai en gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een dorpswoning van omstreeks de eeuwwisseling, waarvan er meer in Diepenveen staan. Deze aan de Zandwetering gelegen woning vormt samen met de naai- en breischool (Dorpsstraat 43/45 DPV8) aan de andere kant van de Wetering de beeldbepalende entree tot de oude dorpskern van Diepenveen. Dat beeld wordt mede bepaald door het zicht, dat men over de Wetering heeft op het open landschap achter de beide panden en door twee monumentale bomen voor de panden, een treurwilg (vervangen door een zeer jong exemplaar) voor de naai- en breischool en een eik (de Juliana en Bernhard boom) schuin voor Schildersstraat 12-14;
 - de pastorie aan het Kerkplein, op de plaats van een oudere voorganger, in 1930 gebouwd naar ontwerp van W.P.C. Knuttel en W.H. Zandbergen¹, is heel beeldbepalend gesitueerd en heeft een voor de jaren '30 karakteristieke architectuur en een zeer fraaie, nu wat verwaarloosde tuin, met prachtige bomen, waarvan twee rode beuken (er is helaas 1 rode beuk omgewaaid enkele jaren geleden) op de lijst van Monumentale Bomen in Nederland staan
 - het open landschap ten westen van het verhoogd gelegen Kerkplein dat in de verte begrensd wordt door de bosgebieden van de daar gelegen landgoederen.

Even ten noorden van het Kerkplein liggen de al genoemde panden:

- Oud Diepenveen Dorpsstraat 48 (DPV12), een fraai, karakteristiek complex van woonhuis met boerderij uit 1925; Het werd in opdracht van A.J. Roetert Steenbruggen ontworpen door J.D. Gantvoort;
- Groot Klooster Dorpsstraat 50; woonhuis in een aan de Amsterdamse school verwante architectuur; ontwerp Johan van Bokkum 1922, Rotterdam, opdrachtgever Roetert Steenbruggen. Het woonhuis Groot Klooster is van stedenbouwkundig, architectuur- en cultuurhistorisch belang: vanwege de beeldbepalende ligging aan de Dorpsstraat, met drie fraaie bomen voor het huis; vanwege de fraaie, aan de Amsterdamse school verwante architectuur; als zeldzaam voorbeeld in de gemeente van deze architectuurstroming; vanwege het gaaf bewaard gebleven interieur; als voorbeeld uit het oeuvre van J. van Bokkum;
- de gebouwen Dorpsstraat 52 en 54. Deze sluiten aan op de monumenten Groot klooster en Oud Diepenveen en vormen een zodanige eenheid, dat zij niet zonder meer door nieuw bouw vervangen zouden moeten kunnen worden;
- Grafstenen (Kerkplein, 7431 EE Diepenveen). Op het kerkplein liggen links en rechts van het in noord-zuid richting lopende pad zichtbaar nog 21 (DPV 4) vlakke grafstenen en een kleine staande steen. De grafstenen op het kerkplein in Diepenveen zijn van stedenbouwkundig en cultuurhistorisch belang:
 - als onderdeel van het fraaie Kerkplein (zie beschrijving Oude Kern Diepenveen);
 - vanwege de geschiedenis van grafstenen en Kerkplein;
 - vanwege de soms fraaie vormgeving, met name van steen nr. 5.

Begrenzing gebied

Het gebied wordt als volgt begrensd:

- westkant: Kerkpad, inclusief de aangrenzende percelen Kerkpad 1,3 en 5 en het open landschap ten westen daarvan;
- noordkant: noordelijke begrenzing van de (voormalige) pastorietaan, doorgetrokken naar de Dorpsstraat, de Dorpsstraat naar het noorden tot aan de brug over de wetering;
- oostkant: de wetering tussen de beide bruggen met de boomgaard daarachter en de molenkolk en het weiland met de kleine kolk en de groenstrook langs de Brinkerinckbaan;
- zuidkant: 'naai- en breischooltje (Dorpsstraat 43/45), langs de wetering en dan achter de tuinen van de panden aan de Schildersstraat en de panden aan het Kerkpad langs.

Waardering

Het gebied is van stedenbouwkundig, archeologisch, architectuur- en cultuurhistorisch belang:

- vanwege de oorsprong die is gelegen in het in het begin van de 15de eeuw gestichte vrouwenklooster en de ontwikkeling in de eeuwen daarna waarop de oorspronkelijke kloosterbebouwing zeer sterk haar stempel drukte. Deze ontwikkeling is nog steeds duidelijk afleesbaar in de overwegend 19de en begin 20e eeuwse bebouwing rond de van oorsprong 15de eeuwse kerk met kerkplein en heeft de dorpskern van Diepenveen haar huidige boven beschreven unieke en beeldbepalende karakter gegeven;
- vanwege de aanwezigheid van monumentale en beeldbepalende bebouwing en andere objecten in het gebied (zie opsomming hierboven, die beschouwd moet worden als onderdeel van de waardering en beschrijving van de gemeentelijke monumenten hieronder);

- vanwege het fraaie aan drie zijden door bebouwing omsloten en aan de westkant naar het open, lager gelegen landschap gerichte Kerkplein, met grafstenen, bomen en Holwortel;
- vanwege het beeldbepalende element dat gevormd wordt door de Zandwetering met Molenkolk en boomgaard.

BESCHRIJVING BESCHERMD DORPSGEZICHT LETTELE

In 2001 is het kerkelijk gebied van Lettele door het college van Burgemeester en Wethouders aangewezen als beschermd gezicht. Het beschermd gezicht wordt begrensd door de Oerdijk aan de zuidkant, de Bathmenseweg aan de oostkant, de toegangsweg tot Groot Koerkamp aan de noordkant en door Het Ommetje aan de westkant. Onderdeel van het gebied zijn de kerk, de pastorie, de basisschool, het pand aan Oerdijk 41 en de begraafplaats. In 1820 werd op aanwijzing van koning Lodewijk Napoleon een kapel in Lettele opgericht. Deze kapel heeft waarschijnlijk even ten westen van het huidige kerkhof gestaan, ten oosten van de boerderij Groot Koerkamp. In deze boerderij werd voor de komst van de kapel de mis opgedragen. De kapel was onderdeel van de parochie Colmschate. In 1827 kwam het kerkhof bij de kapel tot stand. Dit is er nog steeds, wel werd het in 1983 uitgebreid.

De gemeenschap rond de kapel groeide, waardoor in het midden van de 19^e eeuw de behoefte aan een eigen kerk en een eigen parochie ontstond. In 1854 kwam er toestemming voor het afsplitsen van de parochie Lettele van de parochie Colmschate. Als westgrens werd het nog te graven kanaal gehanteerd.

De nieuwe kerk werd voltooid in 1856. Ook deze kerk stond ten westen van de begraafplaats.

In 1892 werd geconstateerd dat de kerk slecht gebouwd en zo bouwvallig was dat men voor de bouw van een nieuwe kerk ging collecteren. In 1893 was het ontwerp van architect G. te Riele gereed, in de toen voor katholieke kerken gebruikelijke neogotische stijl.

In 1938 werd een katholieke lagere school 'Sancta Maria' gebouwd tussen de kerk en het kerkhof.

In 1940 werd de nieuwe pastorie voltooid, beeldbepalend gelegen op de hoek van Oerdijk en Bathmenseweg. De tuin kreeg een bij de architectuur van het pand passende omheining bestaande uit een laag muurtje met opgemetselde poeren en een hek met spijlen daartussen.

Nog steeds vormt het gebied met kerk, school, pastorie en begraafplaats het middelpunt van het dorp. De kerktoeren is al van verre zichtbaar en staat als een baken in het landschap. Vooral de pastorietuin en het kerkhof zijn mooi ingegroeid. Het kerkhof is bijna volledig omgeven door een beukenhaag. Op het kerkhof staan twee treurbeuken. Direct ten noorden van de begraafplaats loopt een eiken laan en aan de zuidkant wordt het toegangspad gemarkeerd door een groep eiken. Ten westen van het kerkhof staat een rij berken die langs de school doorloopt tot bij de kerk. De verdere inrichting van het gebied tussen kerkhof en kerk vormt een negatief element in het gebied, dit zou sterk verbeterd kunnen worden.

In de pastorietuin staat aan de Oerdijk een groep beuken. De mooiste boom is de monumentale rode beuk naast de pastorietuin, op de hoek van Oerdijk en Bathmenseweg. Deze staat op de lijst van Monumentale Bomen in Nederland.

Het beschermd dorpsgezicht is in het bestemmingsplan opgenomen als dubbelbestemming 'Waarde - Beschermd dorpsgezicht'.

BESCHRIJVING BESCHERMD DORPSGEZICHT OKKENBROEK

In 2001 is de dorpskern van Okkenbroek door het college van Burgemeester en Wethouders aangewezen als beschermd gezicht. Het beschermd gezicht omvat het pand aan Oerdijk 224, het kerkelijk terrein aan Oerdijk 226- 228 en de smederij aan Oerdijk 232.

In de 19e en begin van de 20e eeuw was Adam IJssel de Schepper een van de grootgrondbezitters in de omgeving van wat nu Okkenbroek is. Hij besloot omstreeks 1850 een kerk, een molen en een smederij te bouwen. De molen en de smederij kwamen er al in 1852, de kerk met pastorie werd gebouwd in 1904. Naast de kerk werd een winkel met bakkerij en stalling gebouwd. De smederij is in 1916 herbouwd. De winkel is inmiddels in gebruik als woning.

Door de duidelijke herkenbaarheid van de ontstaansgeschiedenis van het dorp direct rond de kerk is dit gebied aangewezen als beschermd dorpsgezicht.

De beeldbepalende objecten en elementen binnen het beschermde gezicht zijn dan ook de N.H. kerk met pastorie, de smederij en de voormalige winkel met stalling. Het gebied tussen deze gebouwen is ook onderdeel van het beschermd gezicht. Dit gebied betreft een halfrond grasveld met bomen en een toegangsweg naar de kerk, beukenhagen links en rechts van de kerk en diverse beeldbepalende bomen: een Amerikaanse linde naast de pastorie, links van de kerk een rij beuken met een acacia, voor de smederij een linde, schuin voor het boerderijtje een eik en voor de winkel een eik. Ten slotte is ook de Oerdijk 153, een boerderij met bakhuisje tegenover de kerk (ca. 1900) en het open gebied aan weerszijden daarvan, onderdeel van het beschermd gezicht. Dit deel valt echter buiten het bestemmingsplan van de kern Okkenbroek.

Het beschermd dorpsgezicht is in het bestemmingsplan opgenomen als dubbelbestemming.

Cultuurhistorische waardevolle bebouwing en elementen

Okkenbroek kent buiten het beschermd dorpsgezicht nog meer cultuurhistorisch waardevolle gebouwen.

Onderstaande objecten zijn allen van belang vanwege de afleesbare ontstaansgeschiedenis, de oorspronkelijke en karakteristieke volumes en de oorspronkelijke en karakteristieke detaillering. Op een aantal percelen is nog een oorspronkelijk bijgebouw aanwezig. Het betreft de volgende percelen en gebouwen:

- Oerdijk 147, meesterswoning
- Oerdijk 155, molenstomp
- Oerdijk 157, de Coöperatie met houten aanbouw
- Oerdijk 200, Adrianahoeve

De cultuurhistorisch waardevolle bebouwing is niet opgenomen als dubbelbestemming of aanduiding in het bestemmingsplan. Deze bebouwing kent bescherming via de welstandsnota.

BESCHRIJVING BESCHERMD DORPSGEZICHT BRINGKREVEN

Het terrein Brinkgreven is niet aangewezen als Beschermd Dorpsgezicht op basis van de gemeentelijke erfgoedverordening. In het bestemmingsplan Brinkgreven kende de locatie wel een dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie'. De regels van deze dubbelbestemming waren grotendeels gelijk aan de regels van de dubbelbestemming 'Waarde – beschermd dorpsgezicht'. Daarom is in het Chw bestemmingsplan 'Deventer, stad en dorpen' ervoor gekozen ook het betreffende deel van het Brinkgreventerrein aan te duiden met de dubbelbestemming 'Waarde – beschermd dorpsgezicht'.

De geschiedenis van Brinkgreven gaat in ieder geval terug tot de 16e eeuw. De oudst bekende bewoner van het landgoed Brinkgreven is Herman Brinkgreeff. Hij woonde in 1583 op een landgoed net buiten Deventer en heeft er waarschijnlijk zijn naam aan gegeven. Aan het eind van de 18e eeuw wordt het landgoed Brinkgreven gekocht door de toenmalige burgemeester Weerts van Deventer. In 1786 laat hij een herenhuis bouwen. Het Sint Elisabethsgasthuis kocht in 1874 op een veiling het landgoed met herenhuis en boerderij. Vanaf 1878 wonen in het herenhuis een aantal psychiatrische patiënten die helpen met het landwerk op het landgoed. De arts Cox werkt vervolgens samen met Mulock Houwer, stadsarchitect van de gemeente Deventer, ideeën uit voor het oprichten van een psychiatrische inrichting op het landgoed Brinkgreven. Landschapsarchitect Leonard Springer (1855-1940) neemt eind 19e eeuw de landschappelijke aanleg van het landgoed en de zorgvuldige inpassing van bebouwing op zich. Het landgoed wordt ontworpen in de romantische landschapsstijl en voornamelijk met eiken en beuken bebouwd. Springer situeert een geslachtsas over het landgoed, op die manier mannen en vrouwen scheidend. De bebouwing wordt symmetrisch aan weerszijden van de geslachtsas geplaatst. De toegang tot de inrichting lag toen aan de kant van de Brinkgreverweg. Het ontwerp had een hiërarchische opzet. De oorspronkelijke ruimtelijke structuur is nog deels herkenbaar.

In 1969 wordt een ambitieus totaalplan gepresenteerd dat voorziet in vergaande nieuwbouw. De strenge, symmetrische opzet van de psychiatrische inrichting wordt bewust doorbroken. Een deel van de landschappelijke kwaliteiten van het landgoed verdwijnt hiermee echter ook. Anders dan in het oorspronkelijke plan met een hiërarchische opzet werden de nieuwe gebouwen als relatief autonome elementen op het terrein gesitueerd. Alle gebouwen moesten bijvoorbeeld met de auto bereikbaar zijn, een aantal van de wandelpaden is verbreed tot weg en er zijn bij elk gebouw parkeervoorzieningen gerealiseerd. Door het verplaatsen van de ontsluiting vanaf de Nico Bolkesteinlaan wordt de functionele structuur omgedraaid.

In 1976 en 1979 zijn veel bomen gekapt omdat ze te oud waren. De variatie aan bomen en de volgroeide bospercelen zijn echter gebleven. Verspreid over het terrein en vooral in het bos langs de Brinkgreverweg staan hierdoor nog mooie oude bomen, zoals eiken, beuken, lindes en kastanjes.

Beeldbepalende bebouwing - elementen

- Herenhuis, tegenwoordig directiegebouw (ontwerper onbekend, 1786)
- Koetshuis
- Tuinmanswoning
- Museumboerderij Pinel met schuur, (ontwerper onbekend, 1829)
- Labor Sanat, APS kliniek (W.P.C. Knuttel, 1930)
- zusterhuis (W.P.C. Knuttel, 1935)
- Gedenknaald ten zuiden van het directiegebouw (ontwerper onbekend, 1858)
- Ingangspartij aan de Brinkgreverweg (W.P.C. Knuttel, 1939)
- De Kolk naast de ingangspartij aan de Brinkgreverweg
- Gedenknaald van Cort Heijligers.

Waardering

Landgoed Brinkgreven is van stedenbouwkundig, architectuur- en cultuurhistorisch belang:

- Vanwege de afleesbaarheid van de ontwikkeling van de psychiatrische inrichting Brinkgreven vanaf de 16^e eeuw. Centraal in het Brinkgreventerrein is de voormalige geslachtsas nog deels als grote open groene ruimte herkenbaar.
- Vanwege de beeldbepalende ligging van de gebouwen aan de kant van de Brinkgreverweg.
- Vanwege het karakter van een romantisch landschapspark met kolk en kleinschalig ingepaste bebouwing.
- Vanwege de mooie architectuur van de bebouwing van voor 1940.